

החברה במדינת ישראל

נושא 7 מתוך 7 • נושא חובה

מטרות השיעור

1

להכיר את הקבוצות המרכזיות בחברה הישראלית ואת המגוון שבה

2

להבין מהו שסע ולזהות את השסעים המרכזיים בישראל

3

להכיר דרכים להתמודדות עם שסעים בחברה דמוקרטית

4

להעריך את חשיבות הסובלנות, הפלורליזם והמשותף לכלל האזרחים

מה אתם חושבים?

אם הייתם מצלמים תמונה אחת שמייצגת
את החברה הישראלית – מה היה בה?

חברה רב־תרבותית

1

כעשרה מיליון תושבים

2

כשלושה רבעים יהודים, כחמישית ערבים

3

שפות, דתות ומסורות רבות

4

מגוון גדול גם בתוך כל קבוצה

הקבוצות בחברה

ערבים

רובם מוסלמים, ובהם בדואים; מיעוטם
נוצרים

יהודים

חילונים, מסורתיים, דתיים וחרדים, מעדות
רבות

עולים

מברית המועצות לשעבר, מאתיופיה,
מצרפת ועוד

דרוזים וצ'רקסים

עדות קטנות עם מסורת משלהן; משרתים
בצה"ל

מהו שסע?

1

מחלוקת עמוקה ומתמשכת בין קבוצות

2

נוגעת לזהות, לערכים או למשאבים

3

לא ויכוח רגעי – שאלות יסוד

4

שסעים חופפים מעמיקים את הפער

השסעים המרכזיים

לאומי

יהודים וערבים: זהות ואופי המדינה

דתי

דתיים וחילונים: מקום הדת במרחב הציבורי

עדתי וכללי-חברתי

פערים בין עדות, בין מרכז לפריפריה

פוליטי

גישות שונות בביטחון, בשלום ובדמוקרטיה

דרכים להתמודדות (1/2)

אוטונומיה תרבותית

זרמי חינוך

פשרה והסדרים

למשל הסטטוס קוו

הכרה

כבוד לזהות של כל קבוצה

דרכים להתמודדות (2/2)

צמצום פערים בחינוך ובתעסוקה

1

מפגש ודיאלוג

2

נפרדים או יחד?

מפגש

- היכרות ושבירת דעות קדומות
- בניית זהות אזרחית משותפת
- סיכון: חשש לאבד ייחוד

אוטונומיה

- שמירה על שפה, דת ומסורת
- ביטחון ונוחות לכל קבוצה
- סיכון: היכרות מועטה

מה משותף לכולנו?

1 אזרחות אחת וחוקים אחד לכולם

2 זכויות שוות לכל האזרחים

3 בתי חולים, אוניברסיטאות ועבודה משותפים

4 רצון לחיות בביטחון ובכבוד

מושגי מפתח (1/2)

פלורליזם

הכרה בלגיטימיות של דעות ואורחות חיים שונים.

שסע

מחלוקת עמוקה ומתמשכת בין קבוצות בחברה.

חברה רב־תרבותית

חברה שבה חיות יחד קבוצות בעלות תרבויות וזהויות שונות.

סובלנות

כבוד לאנשים ולדעות שונים משלך, גם כשאינך מסכים.

מושגי מפתח (2/2)

הסטטוס קוו

הסדר מוסכם בענייני דת ומדינה, שנקבע עוד לפני קום המדינה.

אוטונומיה תרבותית

זכותה של קבוצה לנהל בעצמה תחומים כמו חינוך, שפה ודת.

מיעוט

קבוצה קטנה יותר באוכלוסייה, שזכויותיה מוגנות בחוק.

פשרה

הסכמה שבה כל צד מוותר על חלק מדרישותיו.

שאלה 1

**בחרו שסע אחד בחברה הישראלית. תארו אותו בקצרה
והציעו דרך אחת להתמודד איתו.**

שאלה 2

הסבירו את ההבדל בין «פלורליזם» לבין «סובלנות», ותנו דוגמה לכל אחד.

שאלה 3

**«המגוון בחברה הישראלית הוא בעיקר בעיה». הציגו
עמדה מנומקת, והתייחסו גם לעמדה הנגדית.**

שאלה 4

**מה המשותף לכל אזרחי ישראל? ציינו שלושה דברים,
והסבירו איך כל אחד מהם מחזק את החיים המשותפים.**

סרטונים לנושא

אפשר לראות בעיניים את השסע הדתי?

תמיד אזרחות
אורך: 1:56

סרקו לצפייה

שסעים בחברה הישראלית

המכון הישראלי לדמוקרטיה
אורך: 1:57

סרקו לצפייה

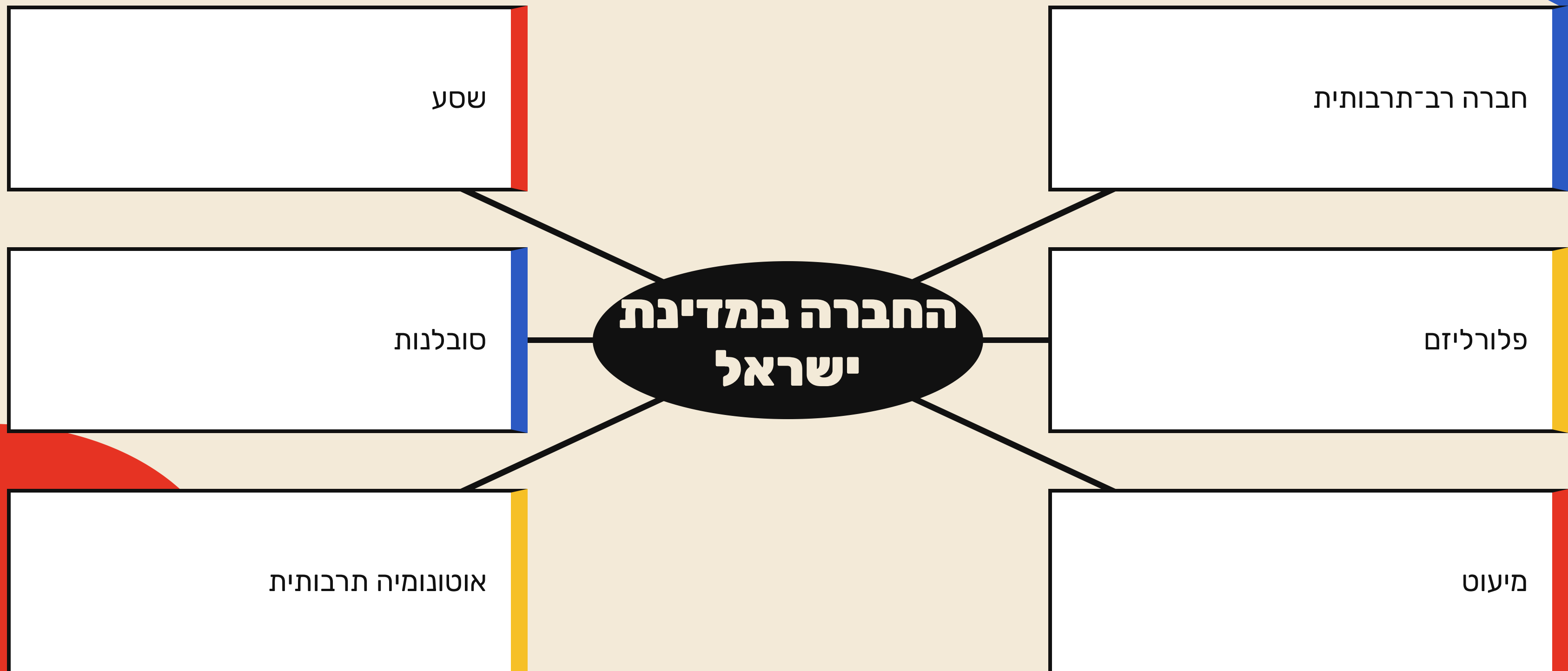
3 דקות על החברה הישראלית

ארגון צמרת
אורך: 2:48

סרקו לצפייה

מפת מושגים

מקרה לניתוח

בעיר מעורבת הוחלט להקים מרכז קהילתי משותף. התעוררו מחלוקות: באיזה יום הוא ייסגר, באילו שפות יהיו השלטים, ואילו חגים יצוינו בו.

א. איזה שסע עומד במרכז המחלוקת? נמקו.

ב. הציעו שתי דרכי התמודדות מתוך הפרק, והסבירו כל אחת.

תשובה לשאלה 1

בחרו שסע אחד בחברה הישראלית. תארו אותו בקצרה והציעו דרך אחת להתמודד איתו.

תשובה פתוחה. לדוגמה: השסע הדתי – מחלוקת על מקום הדת במרחב הציבורי, כמו תחבורה בשבת. דרך התמודדות: פשרה מקומית, למשל תחבורה מצומצמת בשבת בערים שרוב תושביהן רוצים בכך, ושמירה על השקט באזורים דתיים.

תשובה לשאלה 2

הסבירו את ההבדל בין «פלורליזם» לבין «סובלנות», ותנו דוגמה לכל אחד.

פלורליזם – הכרה בכך שלכל הדעות ואורחות החיים יש מקום לגיטימי בחברה (למשל זרמי חינוך שונים). סובלנות – היכולת האישית לחיות לצד מי ששונה ממך ולכבד אותו גם כשאינך מסכים (למשל להקשיב בכבוד לחבר בעל דעה אחרת).

תשובה לשאלה 3

«המגוון בחברה הישראלית הוא בעיקר בעיה». הציגו עמדה מנומקת, והתייחסו גם לעמדה הנגדית.

תשובה פתוחה. תשובה מלאה מציגה עמדה ונימוקים (עושר תרבותי, יצירתיות מול מחלוקות ופערים) ומתייחסת לעמדה השנייה.

תשובה לשאלה 4

מה המשותף לכל אזרחי ישראל? ציינו שלושה דברים, והסבירו איך כל אחד מהם מחזק את החיים המשותפים.

דוגמאות: אזרחות וזכויות שוות לפי החוק; מוסדות ומרחב ציבורי משותף (בתי חולים, אוניברסיטאות, מקומות עבודה); רצון לחיות בביטחון ובכבוד. כל אחד יוצר מפגש ואינטרס משותף.

המקרה לניתוח – תשובות

- א. השסע הלאומי (יהודים-ערבים), ובחלקו גם הדתי – זהות, שפה וחגים.
- ב. הכרה – שלטים בעברית ובערבית וציון חגי כל הקבוצות; פשרה – הסכמה על ימי פעילות; מפגש ודיאלוג – ועדה משותפת של נציגי הקבוצות.